

Alchemilla op water

Alchemilla op water geeft een hogere productie dan de teelt in de vollegrond, blijkt uit onderzoek van Proeftuin Zwaagdijk. Voor lysimachia is kokos mogelijk een alternatief.

Matthijs Blind
Proeftuin Zwaagdijk,
0228-563164

Grondegebonden ziekten en plagen bedreigen de bloemteelt van diverse vaste planten in de grond. De gevolgen zijn soms ingrijpend: teelten moeten uit het teeltplan worden geschrapt omdat geen ziektevrije teelt meer mogelijk is, ondanks vruchtwisseling en grondontsmetting.

In 2004, 2005 en 2006 deed Proeftuin Zwaagdijk, in opdracht van de landelijke commissie zomerbloemen van LTO Groeierservice, onderzoek naar de mogelijkheden om vaste planten op substraat te telen. Het onderzoek werd gefinancierd door Productschap Tuinbouw. Alchemilla doet het op water goed. Resultaten van eerder onderzoek werden daarmee bevestigd. Voor lysimachia biedt kokos perspectief.

Alchemilla mollis 'Robustica'

In Alchemilla mollis 'Robustica' lijkt de teelt op stilstaand water het meeste perspectief te bieden. In meerjarige proeven is de gangbare

vollegrondsteelt vergeleken met de teelt op kleigrond in bakken, water in hydrobakken, veenbalen, kokosbalen, kleikorrels in containers, tulpenpotgrond in 60 x 40 kisten, potgrond-zandmengsel in tulpenbroeibakken en kokos in tulpenbroeibakken. Daarbij kwam bleek de teelt op water het meest perspectiefvol. Ter illustratie is in grafiek 1 een overzicht gegeven van de productie (aantal takken per plant) in de vier plantingen van 2006.

De teelt op water leverde gemiddeld meer takken op dan de teelten op de andere substraten en in de vollegrond. Het takgewicht was vergelijkbaar met dat van de teelten op potgrond/zand en kokos. Ook de taklengte was daarmee vergelijkbaar, en in één planting zelfs significant langer. Wat tevens pleit voor teelt op water is dat deze planten minder verbrande bladranden en bladpunten vertoonden dan de planten op de andere substraten.

De teelt in de vollegrond verliep niet optimaal. Daarom is de hoogste productie in de proef (teelt op water) vergeleken met de productie onder praktijkomstandigheden. Daarbij blijkt dat in de teelt op water een meerproductie mogelijk is die vrijwel zeker de meerkosten compenseert. Wel moet op water de gemiddelde taklengte nog omhoog.

De teelt op water lijkt ook gevoelig voor extreme omstandigheden. In 2006 mislukte de eerste teelt. De planten waren verdroogd, waarschijnlijk vanwege de combinatie van slecht plantmateriaal (kleine planten) en de zeer hoge temperatuur tijdens en na het planten. Mogelijk dat onder dergelijke om-

FOTO: GERDIEN DE NIOY

Ervaring

Harry Verduin, alchemillateler in Heemskerk:

'Geen garantie dat het op water 100% goed gaat'

Harry Verduin uit Heemskerk heeft zelf geen ervaring met alchemilla op water, maar is al jaren lid van de commissie die het onderzoek begeleidt. In 2002 waren de onderzoeksresultaten voor hem aanleiding om alchemilla in potten in goten te zetten. In de goten kon hij de planten makkelijker van water voorzien. Maar de teelt in goten kostte veel arbeid en Verduin stopte de proef. Wel werd hem duidelijk dat de kwaliteit van het water belangrijk is. Aanvankelijk gebruikte hij bronwater, maar dat bevatte te veel ijzer en bicarbonaat. Nu gebruikt hij regenwater en haalt hij met alchemilla in de

vollegrond betere resultaten.

Verduin zal niet overstappen naar de teelt op water. Hij heeft er de uitrusting niet voor. De goten die hij heeft gebruikt, gebruikt hij ook voor de teelt van potastilbe. Voor alchemilla op water zijn waarschijnlijk containers vereist en dat vergt een forse investering. De vraag is of die eruitkomt. „De afgelopen jaren heb ik in Zwaagdijk wisselende resultaten gezien. Vorig jaar was het vrij goed. De jaren ervoor ging het beter. Er is geen garantie dat het op water voor 100% goed gaat. Het blijft een lastige teelt. Het is altijd moeilijk om alchemilla uit ijs te

telen. Alchemilla groeit uit een stukje wortelstok en heeft niet veel reserve en daarom gaat het sneller mis. De plant maakt gauw te weinig gewas, gewicht of lengte.” Volgens Verduin is het resultaat op water mede afhankelijk van de kwaliteit van het uitgangsmateriaal en het weer. „In de eerste twee plantingen vorig jaar werd er geen goed uitgangsmateriaal gebruikt. In de laatste twee was het wel goed. Nee, het risico van alchemilla op water is best pittig. Er zitten te veel haken en ogen aan.”

biedt perspectief

standigheden de teelt op de andere substraten wat minder riskant is.

Lysimachia clethroides

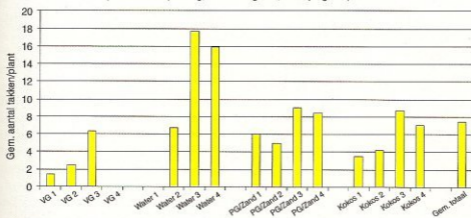
Voor *Lysimachia clethroides* lijkt de teelt op kokosbalen een goed alternatief te zijn. In het eerste onderzoeksjaar is in drie verschillende plantingen de gangbare teelt vergeleken met de teelt op tulpenpotgrond in 60 x 40 bakken, in water in hydrobakken, op veenbalen en op kokosbalen. Op basis van de goede productie van de planten op veen- en kokosbalen in dit eerste jaar, is in het jaar daarop de tweedejaarsproductie van hetzelfde gewas onderzocht.

In grafiek 2 is de tweedejaars takproductie van de drie plantingen weergegeven.

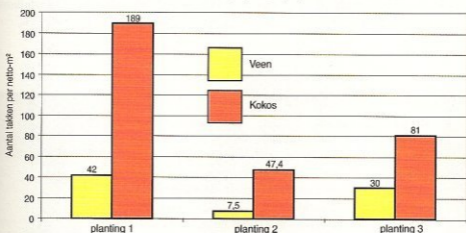
Bij een vergelijkbaar gemiddeld takgewicht en een vergelijkbaar gemiddelde taklengte produceerden de planten op kokosbalen meer takken dan de planten op veenbalen. Deze conclusie kon eveneens worden getrokken na analyse van de totale productie over het eerste en tweede jaar.

Teelttechnisch vormen kokosbalen dus een goed alternatief voor de gangbare grondteelt. Een bedrijfseconomische analyse – op basis van de gemiddelde productie in de praktijk – geeft echter aan dat de productie op dit teeltsysteem nog fors moet stijgen om de omschakeling ook financieel aantrekkelijk te maken. Uiteraard wordt omschakeling interessanter naarmate grondgebonden ziektes en plagen de productie in de grond beperken. <

Grafiek 1: Overzicht productie in aantal takken/plant (*Alchemilla mollis*) in de 4 plantingen van 2006 (substraat/no. planting; VG = vollegrond, PG = potgrond)

Grafiek 2: Overzicht productie (aantal takken/netto-m²) 2e jaar (2006) *Lysimachia clethroides*

Samenvatting

Uit onderzoek blijkt dat met alchemilla op water een hogere productie te halen is. De praktijk maakt de kanttekening dat de risico's groot zijn. *Lysimachia* doet het redelijk op kokos.